

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Učijo „Kaki“ in obsevanje družabno dobivajo list brez posebne naročnine. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, Rokopecel se na vrhu. Upravništvo sprejema naročila, inštalacije in reklamacije. Čas inštalacij po dogovoru. Za vsako krajino oploja primeren papir. Neizpolnjevanje se postopno prebija. — Telefona št. 220. —

35. številka

Maribor, dne 22. septembra 1921.

55. letnik.

Važni sklepi naše stranke.

Slovenska ljudska stranka je poslabila za ponedeljek, dne 19. septembra, v Ljubljano članice načelstva cele stranke, da se posvetujemo o položaju in gospodarskih razmerah, v katerih se nahaja naša domovina in naše ljudstvo. Iz Slov. Stajerskega je bilo 12 zastopnikov in 1 iz Koroške. Seji je predsedoval dr. Korošec, ki je tudi poročal o političnem položaju. Bratje Hrvati so tudi poslali svoje zastopnike k seji. Načelnik sorodne nam Hrvatske pučke stranke Barič je poročal o položaju na Hrvatskem, o Radiću in drugih političnih odnošajih na jugu. Poročila obeh voditeljev so bila vsakako zanimiva in so nam odkrila marsikaj, kar je časopisju in sploh naši javnosti prikrito.

Načelnstvo stranke je soglasno in z velikim odobravanjem vzelo na znanje poročilo dr. Korošca. Izreklo se mu je popolno zaupanje.

Z velikim ogorčenjem se je obsodilo postopanje pokrajinske uprave za Slovenijo, ki je uvedla in podpira naša nasilnega preganjanja uradništva, zlasti pa učiteljstva, ki izpoveduje krščanska načela, ter se je sklenilo, da se vsi slučajni preganjanja naših ljudi vseh stanov po sedanjih samostojno-liberalni vladi in za bodoče beležijo v arhivo, da se ob svojem času, ko se sodanji način vladanja strmoglavi, vsi krivci od najvišjih do najnižjih brez usmiljenja kaznujejo. Obenem se tudi sklene, da se organizira med ljudstvom odločilni boj zoper te razmere, ki posebno naše šolstvo čedalje bolj spravljajo v slabo luč, otrokom pa jemljejo vero in spoštovanje do roditeljev. Načelnstvo stranke je vzelo z velikim odobravanjem na znanje in korake načelnika stranke za osnove krščanske mednarodne stranke, najprej med slovenskimi narodi, in je priporočila, da se s tem zveže tudi delo za zeliščenje cerkva, posebno za sodobno, vernega katoliškega in pravoslavnega pretvilstva v državi na enotnem krščanskem kulturno-socialnem programu.

Poglablo se je tudi, da sedanjí nasilni način vladanja izvaja v Sloveniji agrarno reformo, to je, razdeljuje zemljo po strankarski pripadnosti in se se navedli mnogi, uprav tričeči taki slučaj. Storili so se tozadevni važni sklepi.

Se, je pokazala notranje moč in izborne razpoloženje stranke.

Volitev v cenilne komisije.

Slov. ljudska stranka se po vseh okrajih udeleži volitev v cenilne komisije za odmero dohodnine. Zaupniki iz osameznih okrajev so določili kandidate, katere je objavil „Slov. Gospodar“ v zadnji številki. Davkoplačevalci! Da vam ne bodo dohodninskega davka odmerjali samostojni, liberalni ali socialni demokratje, in da vas ta davek v bodoče ne bo še hujše gulil,

je vaša sveta dolžnost, da greste prihodnjo nedeljo, dne 25. septembra, na Vašo davkarijo, koder plačujete davke, voliti može, ki bodo prihodnja tri leta vam odmerjali dohodnino. Voliti sme vsak, komur je že predpisan dohodninski davek. Tudi ženske imajo volilno pravico. Pooblastila so veljavna samo za tiste davkoplačevalce, kateri še niso 21 let stari in kateri so pod kuratelo. Vsak mora osebno priti k volilni komisiji na davkarijo in tamkaj prebrati vsa imena kandidatov Slov. ljudske stranke, oziroma Kmetijske zveze.

Se enkrat vas prosimo v Vašo lastno korist, pojdite vsi dne 25. sept. zgodaj zjutraj na davkarijo voliti, da vzamete seboj na volišče vse svoje sosede in znance in da glasujete vsi za vse kandidate naše stranke.

Če ne boste šli voliti, ali če boste cepili glasove, ali pa celo volili kandidate samostojnih in liberalnih verižnikov, si boste sami krivi, ako boste imeli v bodoče še hujše davke.

Da ne bo nobene pomote, še enkrat objavljamo, da volijo davkoplačevalci v sodnih okrajih Brežice, Kozje, Sevnica 3 odbornike in 3 namestnike, v sodnih okrajih Celje okolica, Laško, Smarje, Gornji grad, Vranksko 6 članov in 6 namestnikov; sodni okraj Konjice 3 člane in 3 namestnike, sodna okraja Ljutomer in Gornja Radgona 3 člane in 3 namestnike, Maribor mesto 6 članov in 6 namestnikov; sodni okraji: Maribor okolica, St. Lenart in Slov. Bistrica 6 članov in 6 namestnikov; sodni okraji Ptuj okolica, Ormož in Rogatec 3 člane in 3 namestnike; sodni okraji Slovenjgradec, Marenberk, Soštanje in Prevalje 3 člane in 3 namestnike.

Volitev se vrši samo prihodnjo nedeljo, dne 25. septembra, od 7. ure v jutro do 1. ure popoldne.

Naše zaupnike prosimo, da spravijo vse naše volilce v nedeljo, dne 25. septembra, zgodaj zjutraj iz vseh občin na volišče na davkarije. Kdor ima plačilni nalog, naj ga vzame se-

boj, kdor pa tega nima, pa naj vzame vsaj davčno knjižico. Ako imate še pre malo kandidatih listkov, jih prepisite in izročite volilcem.

Naša stranka je storila svojo dolžnost v brambo koristi in pravic naše ljudstva, sedaj pa še vi zaupniki, in volite storite svoje.

Slovenska ljudska stranka in Slovenska kmetijska zveza.

Poljedelska šola brez verouka.

Poslanec dr. Hohnjec je dne 17. septembra poslal na ministra za poljedelstvo to interpelacijo:

Po političnih listih se je javnost obvestila, da se je v Mariboru ustanovila na novo srednja vinarska, sadjarska in poljedelska šola, ter da na njej začne prvo šolsko leto mesca novembra t. l. Kot namen te šole se določa teoretična in praktična izobrazba v kmetijski stroki, ki bi naj dala sposobnosti za uspešno vodstvo manjših in srednjih privatnih in državnih posestev in za opravljanje državne službe kmetijske stroke. Ker stojimo pred dejstvom vsled sklepa ministrskega sveta že ustanovljene šole, ne maram se spuščati v pretres vprašanja o njeni potrebi in primerosti. Bodočnost bo pokazala, kako prav so imeli tisti, ki so povzrajali in povdarjali za naše malokmetijske razmere potrebo razširjenega in pomnoženega nižjega strokovnega kmetijskega šolstva. Smatram za svojo dolžnost, da pokažem na ono veliko hibo, na kateri to novo ustanovljena srednja poljedelska šola težko hiralu že takoj od svojega početka, in to je izključitev verskega poduka iz te šole. Ministrstvo za poljedelstvo je iz Beograda poslalo za to šolo nek učni načrt, ki poleg strogo kmetijskih učnih panog vsebuje celo kopico drugih učnih predmetov. Le o verskem poduku ni niti sledu. Če pomislimo, da bodo to šolo obiskovali le mladenčiči 16 do 20 let, kateri so najbolj potrebni verskega poduka, verske vzgoje in dejanskega navodila za krščanskim načelom primerno življenje, ne more biti nobenega dvoma, da slovenski krščanski starši ne morejo in tudi ne bodo imeli zaupanja do šole, iz katere je izključena naša religija. V imenu našega slovenskega katoliškega ljudstva kategorično zahtevam, da se ustroj srednje poljedelske šole spravi v sklad s pravcem versko-urbanne vzgoje ter da se v učni načrt sprame verski pouk.

Vprašam g. ministra za poljedel-

stvo, ali je voljan takoj ukrepati, da se v učni načrt srednje vinarske, sadjarske in poljedelske šole v Mariboru sprejme verski pouk ter da se ves vzgojni ustroj te šole spravi v sklad z versko-urbanne vzgojnimi načelom?

Dvojna mera.

Pristranost, dvojna mera nikjer ni na mestu, je krivična. Ako pa je vlada ali kaka oblast krivična, ako z dvojno mero meri, je tem slabše, tem bolj obsoje vredno. Kako boli če ima n. pr. v državi en narod več pravic, kakor drugi, vemo dobro mi Slovenci. Kaka socialna krivica je, če kmeti in delavci hudo obdačijo, kapitalistom pa prizanašajo. Pa ne nameravam o tem govoriti, opozoriti hočem le samo, kako davčna oblast uporablja dvojno mero. V mirnem času so bili dohodki do 1000 K oproščeni osebne dohodnine; kdor ni imel več kot 1600 K dohodkov, ni plačal tega davka. Od tistega časa so se razmere zelo spremenile, vrednost denarja je silno padla, 1600 K ne pomeni danes nič. Pravično bi torej bilo, da bi se morala ta svota današnjim razmeram primerno zvišati in sicer najmanj 20krat, raje še večkrat; dohodek 30- do 40.000 K bi moral biti davka prost. A davčna oblast, oziroma vlada, je to svoto le za trikrat zvišala: na 4800 K (oziroma za letos izjemoma na 10.000 K).

Pa bo kdo rekel, morebiti pa vlada ne ve, da je sedaj draginja, da se s 4800 K ne more nihče preživljati. Da vlada dobro ve, da je sedaj draginja, se vidi iz tega, da so ministri sebi in drugim zvišali plače ne samo trikrat, ampak 20- in še večkrat. Vlada se dela slepo in gluho samo takrat, kadar bi socialna pravičnost in ljudska korist kaj zahtevala, kadar pa za sebe skrbi, pa zna dobro računati. Naj navedem samo en vzgled. Letos so morala društva, cerkve, ustanove itd. napovedati svoje premoženje, premično in nepremično, t. j. zemljišča, zaradi odmere desetka. Kaj mislite: ali so se davčne oblasti zadovoljile, če je kdo napovedal trikrat večjo vrednost za kako zemljišče? Ako je kaka parcela bila leta 1911 cenjena na 600 K, ali so bile davčne oblasti zadovoljne, ako je sedaj kot cenil isto parcelo na 1800 K? Kaj še! Davčna oblast zahteva, da se mora 30-50krat višja vrednost napovedati, kot pred 10 leti. Oblast ceni pred 10 leti 600 K vredno parcelo na 20- do 30.000 K. Ali je to pravično? Ali ni to dvojna mera? Kako se to vjema: Če že za eksistenčni minimum pri davkoplačevalcu zaostuje samo trikrat večja svota, kakor

Zaklad na otoku.

iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

„Gospod kapitan“, je rekel zdravnik, „dovolite! To je naredil Silver! Izredno znamenit človek!“

„Izredno znamenito bi izgledal po mojem mnenju, če bi visel na jadrovi veji“, je odgovoril kapitan. „Toda to je prazno besedičenje in ne koristi prav nič. Tri ali štiri točke vidim v stvari in z dovoljenjem gospoda Trelawneya jih bom povedal.“

„Vi, gospod, ste kapitan! Pravico imate, da govorite!“ je dejal gospod Trelawney zelo dostojanstveno.

„Prva točka torej“, je začel kapitan, „je ta, da moramo začeti pot nadaljevati, ker ne smemo nazaj! Ako dam novele za našo, se koj uprejo. — Drugič: Casa še imamo, vsaj do tistikrat, ko najdemo zaklad. — Tretjič: Nekaj mož je še vestih. Do boja be prišlo slej ali prej in jaz predlagam, da mi prvi zagrabimo ugodno priliko, brž ko se nam katere ponudi, in udarimo, kadar bodo na manj prišakovali. Računati smemo, kaj ne, na

vaše domače služabnike, gospod Trelawney, ki ste jih vzeli seboj?“

„Kakor na samega sebe!“ je dejal graščak.

„Trije —“, je računil kapitan, „z nami štirimi, tudi Jima računam, nas je sedem. — In koliko bi še bilo poštenih mož?“

„Najbrž bodo poštene še tisti mornarji, ki jih je nabral gospod Trelawney, preden je našel Silverja“, je pripomnil zdravnik.

„Ne bo!“ je odvrnil gospod Trelawney. „Israel Hands je tudi eden izmed tistih, ki sem jih jaz poiskal, pa ni naš mož!“

„Mislim sem, da smemo zaupati temu Handsu!“ je rekel kapitan.

„In pomislite — vsi ti ljudje so — Angleži! Pa taki!“ se je hučoval g. graščak. „Ladjo bi pogнал v zrak, tako sem jezen!“

„Dobro, gospodje! Kar moremo in smemo storiti, ni mnogo. Čakati moramo in imeti oči odprte, Cakanje je pa mučno za podjetnega, pogumnega moža, to vem. Prijetneje bi bilo, ako bi mogli koj udariti. Ampak pomagati si ne moremo, dokler ne vemo, kdo je naš izmed možta. Čakati moramo — pravim, in imeti oči odprte!“

„In ta-le Jim“, je rekel zdravnik, „nam utegne utegne več koristiti, kot vsak drug izmed nas. Moštvo ga ima rado in Jim je bistroumen in brihten fant.“

„Jim“, je dejal graščak, „strašno sem ponosen na vas!“

Pobitost in obupnost sta se me ločevala pri teh besedah. Zavedal sem se svoje siročine. Pa kakor boste videli, je slučaj res hotel, da sem jaz prinesel rešitev svojim tovarišem.

Med tem pa nas je bilo od vseh 20 le sedem zanesljivih na krovu, pa naj si smo računali, kakor smo hoteli. In od teh sedem je bil eden še nedorastel fant, tako da je stalo komaj 6 odraslih mož proti 19.

XIII.

Ko sem prišel drugo jutro na krov — je kazal otok čisto izpremenjeno lice.

Po noči smo naredili dober kos pota ob vzhodni obali, po solnčnem vzhodu se je veter polegel in mirno smo obležali kake pol milje južnovzhodno od nizkega vzhodnega brega otokovega.

Bledezeleno prilično drevje je krilo nižane, rjave peščene planote so tu

pa tam segale od brega proti gričem, vitki borovci, posamič in v gručah, so se mestoma dvigali nad nizkim grmičjem, splošna barva pokrajine pa je bila esolična in otožna.

Griči so se goli in skalnati stegali iz zelenja do znatnih višin. Vsi so pa imeli čudne in nenavadne oblike, najbolj pa „Daljnogled.“ Meril je gotovo 400 čevljev nad morjem in bil najvišji grič na otoku. Strmo in konicasto je rasel od vseh strani kvišku, na vrhu pa je bil odsekan in raven kakor kak podstavek za kip.

Četudi se niti sapica ni genila, je bilo morje še vedno nemirno od ponočnega viharja in visoki valovi so prihajali sem iz neizmerne oceana, ter butali ob ladjo. „Hispanica“ se je neprijetno gugala in zibala. Jadra so udarjala ob svoja drevesa, krmilo se je venomer premikalo, lesovje je ropotalo, vse je ječalo in stokalo in se zibalo. Trdo sem se moral oprijemati ograje in svet je plesal pred mojimi očmi.

Dalje prihodajé